

Chứng sa sút trí tuệ não mạch (Vascular dementia)

Tờ trợ giúp này mô tả chứng sa sút trí tuệ não mạch, cũng như các triệu chứng, nguyên nhân, loại, chẩn đoán và điều trị.

- Chứng sa sút trí tuệ não mạch là một dạng sa sút trí tuệ do não bị tổn thương vì suy giảm lượng máu trong não.
- Nó ảnh hưởng đến kỹ năng suy nghĩ của một người: chẳng hạn như lý luận, lập kế hoạch, phán đoán và chú ý.
- Những thay đổi về kỹ năng và khả năng ở mức độ nghiêm trọng đủ để tác động đến các chức năng giao tiếp xã hội hoặc công việc hàng ngày.
- Tổn thương mạch máu thường xảy ra cùng với bệnh Alzheimer hoặc bệnh não khác.

Nguyên nhân chứng sa sút trí tuệ não mạch

Chứng sa sút trí tuệ não mạch có thể do:

- một lần tai biến mạch máu não nghiêm trọng
- nhiều lần tai biến mạch máu não
- huyết áp cao hoặc tiểu đường không được điều trị dẫn đến bệnh mạch máu ở các mạch máu nhỏ nằm sâu trong não.

Vị trí và độ lớn của vùng não bị tổn thương xác định chức năng nào của não bị ảnh hưởng.

Các loại sa sút trí tuệ não mạch

Chứng sa sút trí tuệ do nhồi máu vị trí chiến lược

Một cơn đột quỵ lớn đôi khi có thể gây ra chứng sa sút trí tuệ não mạch, tùy thuộc vào độ lớn và vị trí của vùng bị tai biến mạch máu não.

Chứng sa sút trí tuệ nhồi máu chiến lược có đặc trưng là sự xuất hiện đột ngột những thay đổi về kỹ năng suy nghĩ hoặc hành vi. Các triệu chứng khác nhau tùy thuộc vào vị trí của cơn tai biến và chức năng nào của não bị tổn thương.

Miễn là không có thêm cơn tai biến nào nữa xảy ra thì các triệu chứng của người đó có thể vẫn ổn định hoặc thậm chí có thể phục hồi theo thời gian. Tuy nhiên, nếu có bệnh mạch máu khác cũng ảnh hưởng đến não hoặc một cơn tai biến khác xảy ra thì các triệu chứng có thể tồi tệ hơn.

Chứng sa sút trí tuệ do bị nhồi máu nhiều lần

Chứng sa sút trí tuệ do bị nhồi máu nhiều lần gây ra bởi nhiều cơn tai biến mạch máu não. Nó có liên quan đến bệnh của mạch máu lớn trong não. Thường thì người đó không nhận thấy các triệu chứng khi cơn tai biến xảy ra.

Dần dà, khi có nhiều cơn tai biến xảy ra làm cho não bộ bị tổn thương nhiều hơn, các kỹ năng lý luận và suy nghĩ bị ảnh hưởng đến mức chẩn đoán ra được chứng sa sút trí tuệ não mạch.

Tùy thuộc vào vị trí não bị tổn thương, các triệu chứng khác có thể bao gồm trầm cảm và thay đổi tâm trạng. Sau mỗi cơn tai biến mạch máu não mới, các triệu chứng có thể tồi tệ hơn, rồi sau đó ổn định trong một thời gian.

Chứng sa sút trí tuệ não mạch dưới vỏ

Chứng sa sút trí tuệ não mạch dưới vỏ có liên quan đến bệnh ở các mạch máu nhỏ ẩn sâu trong não và tổn thương các vùng dưới vỏ (hoặc ẩn sâu) não. Đó có thể là hậu quả từ việc không điều trị chứng cao huyết áp hoặc bệnh tiểu đường đưa đến bệnh tim mạch.

Các triệu chứng thường bao gồm:

- suy giảm kỹ năng lý luận và suy nghĩ
- ảnh hưởng nhẹ đến trí nhớ
- khó khăn trong việc đi lại
- thay đổi hành vi
- mất khả năng kiểm soát bàng quang.

Chứng sa sút trí tuệ não mạch dưới vỏ não thường tiến triển, với các triệu chứng ngày càng tồi tệ hơn theo thời gian khi xảy ra thêm nhiều tổn thương mạch máu.

Chẩn đoán chứng sa sút trí tuệ não mạch

Không có một xét nghiệm cụ thể nào có thể chẩn đoán chứng sa sút trí tuệ não mạch.

Chẩn đoán dựa trên sự hiện diện của chứng sa sút trí tuệ, với bệnh mạch máu là nguyên nhân dễ gây ra các triệu chứng nhất. Nếu nghi ngờ bị chứng sa sút trí tuệ não mạch thì có thể thực hiện nhiều xét nghiệm.

Xét nghiệm có thể bao gồm:

- thăm định những thay đổi về suy nghĩ và hành vi, và cách chúng ảnh hưởng đến các hoạt động hàng ngày
- một bệnh sử đầy đủ
- xét nghiệm máu
- khám thần kinh (kiểm tra phản xạ, giác quan, sự phối hợp và sức mạnh)
- xét nghiệm tâm lý thần kinh (thăm định những thay đổi về khả năng suy nghĩ)
- chụp ảnh não (để phát hiện những bất thường do tai biến mạch máu não hoặc bệnh mạch máu gây ra)
- siêu âm động mạch cảnh (để kiểm tra tổn thương trong động mạch cảnh).

Sa sút trí tuệ não mạch có thể rất khó phân biệt với các dạng sa sút trí tuệ khác, bởi vì các triệu chứng của từng loại có sự trùng lặp. Ngoài ra, nhiều người bị chứng sa sút trí tuệ bị cả bệnh mạch máu và bệnh về não khác như bệnh Alzheimer, và do đó người bệnh bị chứng sa sút trí tuệ hỗn hợp.

Ai bị chứng sa sút trí tuệ não mạch

Bất cứ ai cũng có thể bị chứng sa sút trí tuệ não mạch, nhưng nguy cơ gia tăng theo tuổi tác.

Các yếu tố sức khỏe và lối sống cũng có thể làm gia tăng nguy cơ bị chứng sa sút trí tuệ não mạch, bao gồm:

- huyết áp cao
- mỡ máu cao
- bệnh tiểu đường
- béo phì
- hút thuốc
- không hoạt động thể chất và chế độ ăn uống kém
- nhịp tim bất thường

- bệnh tim
- bệnh mạch máu
- bệnh sử từng bị tai biến mạch máu não nhiều lần.

Những lựa chọn cho việc điều trị và kiểm soát

Không có phương pháp điều trị duy nhất nào cho chứng sa sút trí tuệ não mạch.

- Nếu chứng sa sút trí tuệ liên quan đến bị tai biến mạch máu não, việc điều trị ngăn ngừa bị tai biến thêm là rất quan trọng.
- Một chế độ ăn uống lành mạnh, tập thể dục và không hút thuốc có thể làm giảm nguy cơ bị tai biến thêm hoặc tổn thương mạch máu não.
- Thuốc điều trị bệnh Alzheimer có thể có hiệu quả đối với một số người để cải thiện trí nhớ, suy nghĩ và hành vi.
- Liệu pháp phục hồi chức năng có thể giúp người bệnh thích nghi với những thay đổi về khả năng và duy trì sự độc lập.

Việc kiểm soát các bệnh có ảnh hưởng đến sức khỏe cơ bản của tim và mạch máu của quý vị đôi khi có thể làm chậm tốc độ tệ hại của chứng sa sút trí tuệ não mạch và cũng có thể ngăn ngừa tình trạng suy giảm thêm.

- Thuốc bác sĩ cho có thể kiểm soát huyết áp cao, mỡ máu cao, bệnh tim và tiểu đường.
- Bác sĩ có thể cho aspirin hoặc các loại thuốc khác để ngăn ngừa máu đông cục trong các mạch máu.

Tìm kiếm hỗ trợ

Có sẵn nguồn hỗ trợ cho những người bị chứng sa sút trí tuệ não mạch, gia đình và người chăm sóc của họ. Nguồn hỗ trợ này có thể tạo ra sự khác biệt tích cực để kiểm soát bệnh trạng và sống vui sống khỏe.

Điều chỉnh theo những thay đổi về khả năng, đồng thời duy trì các hoạt động ưa thích, rất quan trọng đối với sự an lạc. Tìm hiểu về bệnh trạng và các chiến lược để sống vui sống khỏe với chứng sa sút trí tuệ có thể có lợi cho tất cả mọi người.

Bài đọc thêm và các nguồn tài liệu

- **Dịch vụ thư viện về Chứng Sa sút Trí tuệ Úc**
Truy cập: dementia.org.au/library
- **Hỗ trợ về chứng Sa sút Trí tuệ Úc**
Truy cập: dementia.org.au/support
- **Giáo dục về chứng Sa sút Trí tuệ Úc**
Truy cập: dementia.org.au/education

Thông tin thêm

Dementia Australia cung cấp hỗ trợ, thông tin, giáo dục và tư vấn.

**Đường dây Trợ giúp người bị Chứng Sa sút Trí tuệ Toàn quốc:
1800 100 500**

Để được trợ giúp về ngôn ngữ: 131 450

Truy cập trang mạng của chúng tôi: dementia.org.au